

PEDAGOGISCH CONCEPT
VERTIKAAL GEMENGDE LEEFGROEPEN
Ons Tehuis

Inhoudstafel

1. INLEIDING

- 1.1. Situering in de organisatie**
- 1.2. De verticaal gemengde leefgroepen: 3 units Vijverhuis, Sneppe en Hagekant**
- 1.3. Regionale inplanting**
- 1.4. Accommodatie**
- 1.5. Doelgroep**

2. PEDAGOGISCHE WERKING

- 2.1. Verticaal gemengde leefgroepen**
- 2.2. Individuele benadering binnen een goed georganiseerd groepsgebeuren**
 - 2.2.1. Een goed georganiseerd groepsgebeuren
 - 2.2.1.1. Structurering*
 - 2.2.1.2. Activering*
 - 2.2.1.3. Gezelligheid*
 - 2.2.1.4. Autonomie en verantwoordelijkheidszin*
 - 2.2.2. Individuele Begeleiding
 - 2.2.2.1. Inleiding*
 - 2.2.2.2. Schema*
 - 2.2.2.3. Intake en Opname*
 - 2.2.2.4. Observatieverslag*
 - 2.2.2.5. Handelingsplan*
 - 2.2.2.6. Bespreking*
 - 2.2.2.7. Evaluatie en bijsturing*
- 2.3. Een intensieve, gerichte en totale teambegeleiding**
- 2.4. Een positief personeelsbeleid**
- 2.5. Emancipatorisch**
- 2.6. Gezinsgericht**
- 2.7. Schoolbegeleiding**
- 2.8. Ons Tehuis: een open systeem**
- 2.9. Nazorg**

1. INLEIDING

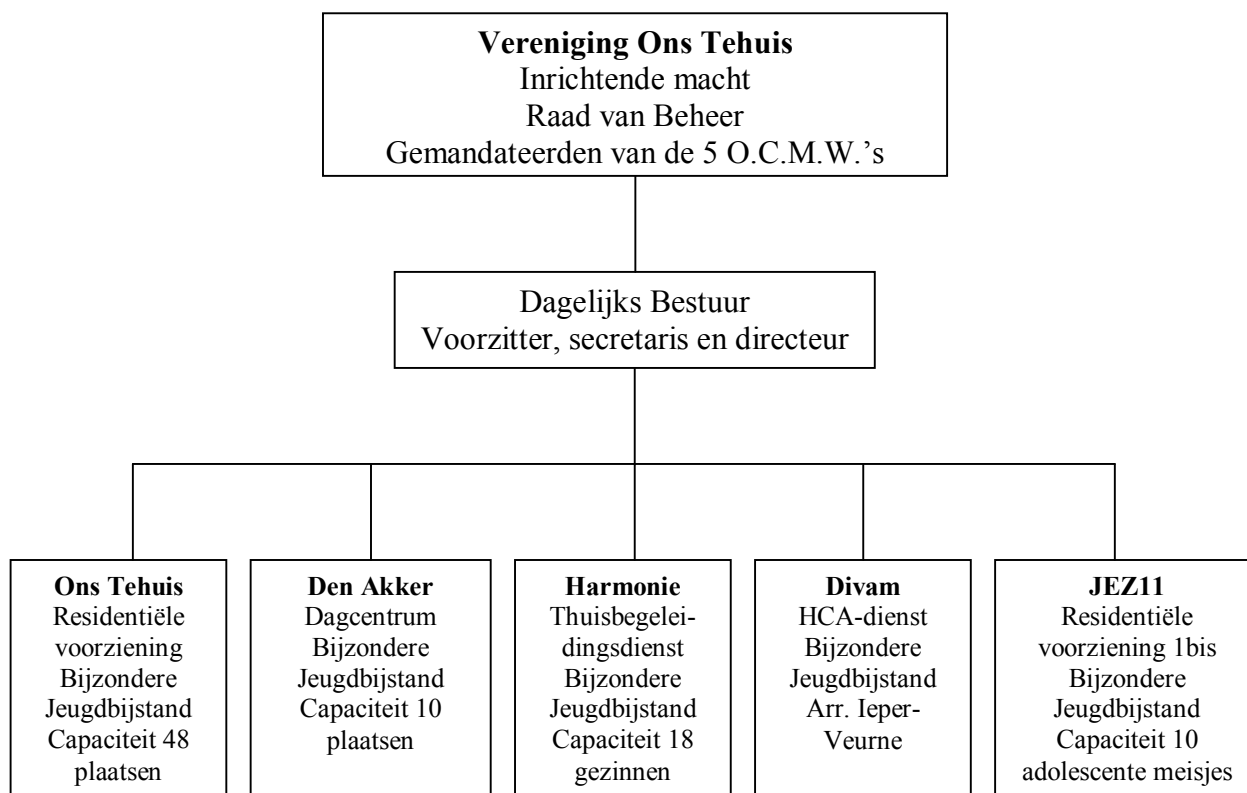
1.1. Situering in de organisatie

De drie verticaal gemengde leefgroepen (Vijverhuis, Sneppe, Hagekant) zijn een onderdeel van de voorziening Ons Tehuis. Ons Tehuis is een voorziening van de Vereniging Ons Tehuis voor Zuid-West-Vlaanderen. De Vereniging Ons Tehuis voor Zuid-West-Vlaanderen is een samenwerkingsverband van de O.C.M.W.'s van Ieper, Kortrijk, Poperinge, Waregem en Wervik.

Deze vereniging omvat een continuüm aan hulpverleningsvormen mogelijk binnen de bijzondere jeugdbijstand:

- Een begeleidingstehuis (residentieel): Ons Tehuis
- Een dagcentrum (semi-residentieel): Den Akker
- Een thuisbegeleidingsdienst (ambulant): Harmonie
- Een HCA-dienst: Dienst Ieper - Veurne voor Alternatieve Maatregelen (Divam)
- Proeftuinproject voor adolescente meisjes (residentieel 1bis): JEZ11

Organigram van de voorzieningen:

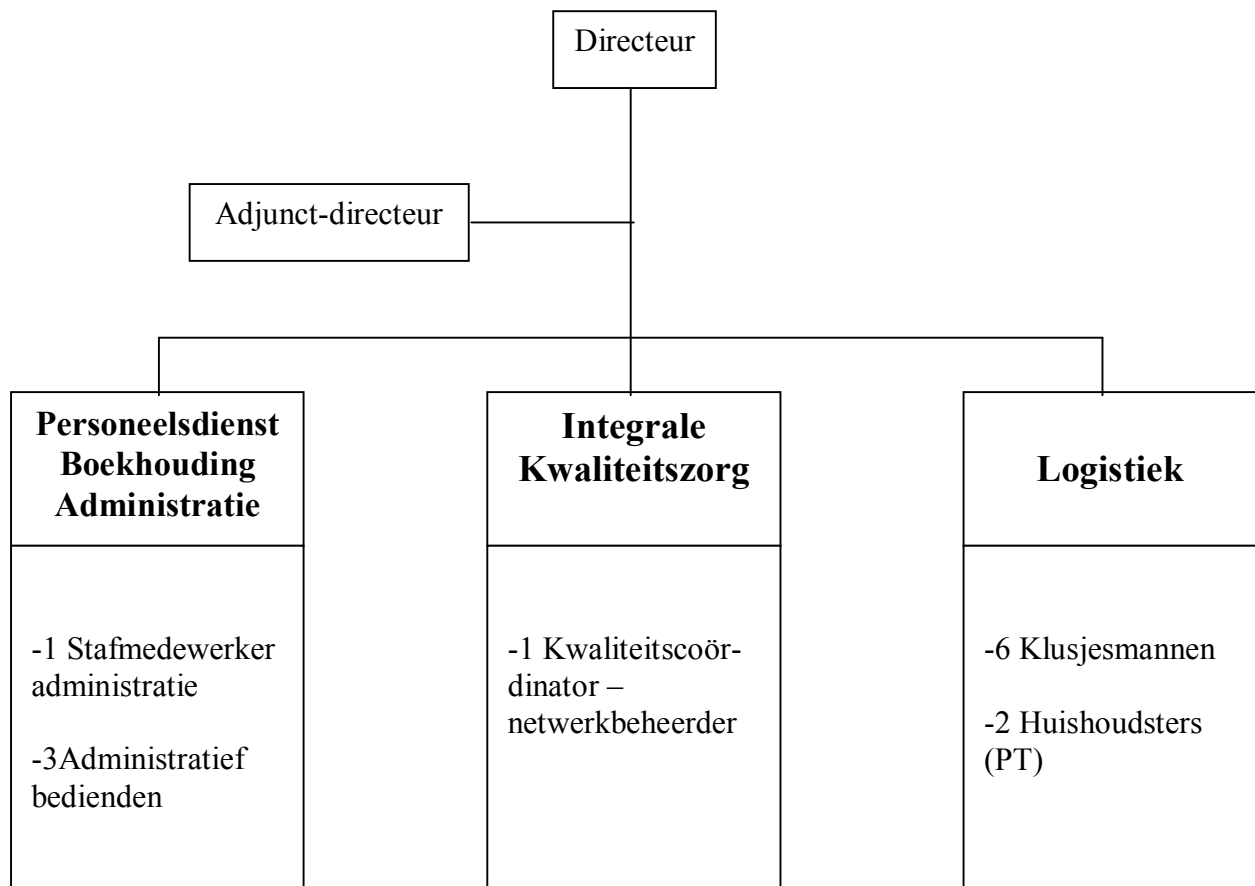
De organisatiestructuur van de Vereniging Ons Tehuis is gebaseerd op het unit-model. Elke entiteit of unit krijgt een zo groot mogelijke autonomie en zelfverantwoordelijkheid binnen de grenzen van de missie en doelstellingen van de

organisatie (zie missie en maatschappelijke visie uit kwaliteitshandboek in bijlage). Voor een meer uitgebreide situering van het organisatiemodel verwijzen we naar de tekst uit het kwaliteitshandboek, in bijlage toegevoegd : organisatorische visie : unit-model en resultaatgerichte functieomschrijvingen en resultaatgerichte afspraken.

Naast de eenheid in missie en visie wordt elke unit ondersteund door de centrale diensten van de Vereniging Ons Tehuis:

- Directie
- Boekhouding en administratie
- Personeelsbeleid
- Integrale kwaliteitszorg
- Technische dienst

Organigram van de centrale diensten :

1.2. De verticaal gemengde leefgroepen: 3 units Vijverhuis, Sneppe, Hagekant

Het begeleidingstehuis 'Ons Tehuis' is erkend voor 48 plaatsen residentieel. Deze 48 plaatsen zijn verdeeld over 4 units: 3 verticaal gemengde leefgroepen en één kamertrainingscentrum, dat bestaat uit 10 studio's. Bovendien is er een machtiging voor Begeleid Zelfstandig Wonen voor maximum 6 jongeren.

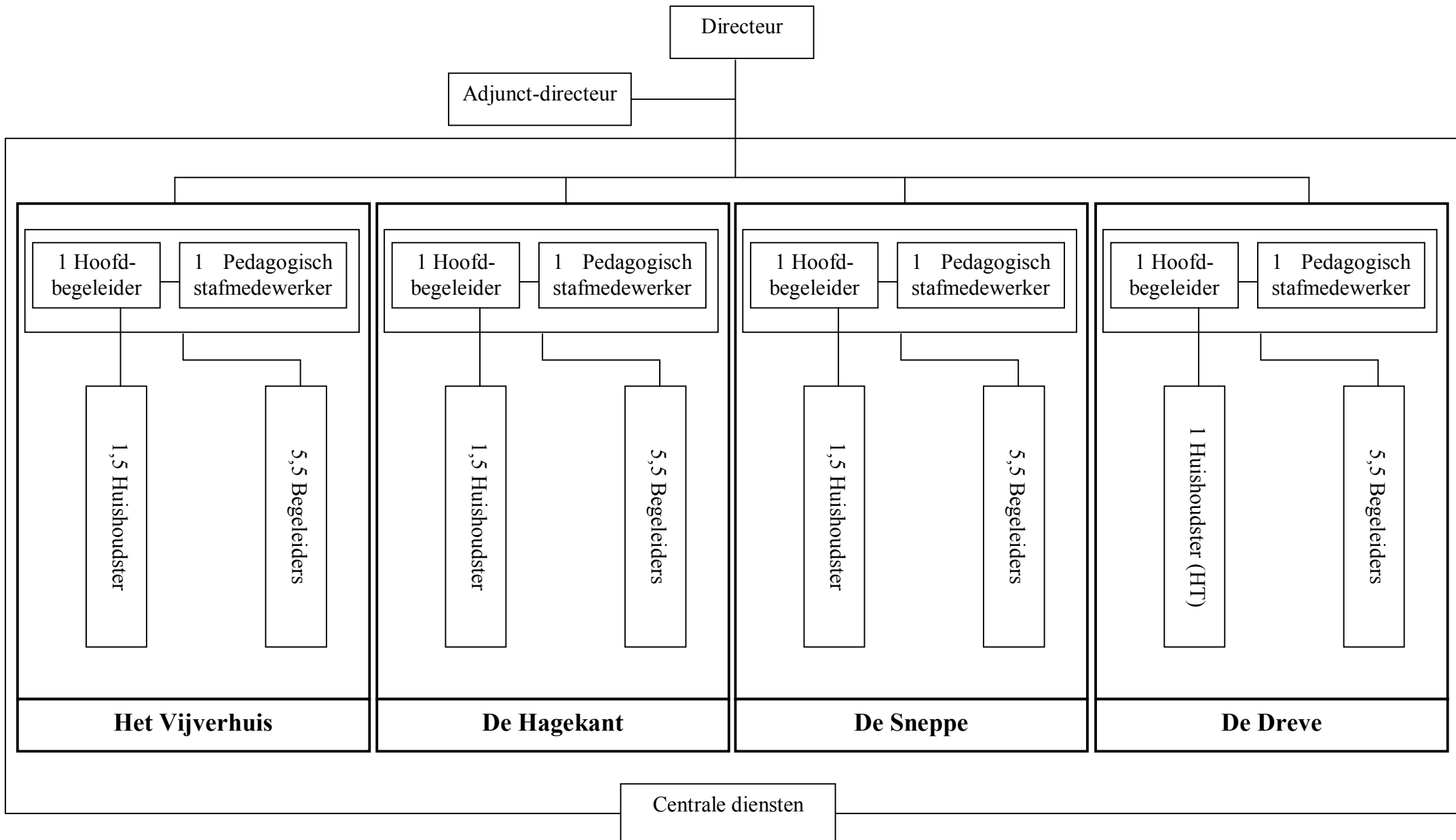
De omkadering gebeurt in overeenstemming met het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand. In het kader van de arbeidsduurvermindering werden vanuit het sectoraal fonds bijkomende personeelsleden ingeschakeld.

Organigram van Ons Tehuis :

Naast de ondersteuning van de centrale diensten bestaat het team van elke unit uit:

- 1 hoofdbegeleider (voltijds)
- 1 pedagogisch stafmedewerker (voltijds)
- 5,5 begeleiders (voltijds)
- 1,5 huishoudster

Dit pedagogisch concept handelt over de 3 verticaal gemengde leefgroepen.

1.3. Regionale inplanting

De **verticaal gemengde leefgroepen** bevinden zich op een mooi domein van 6 ha gelegen langs de Poperingseweg 30 te 8900 Ieper.

De 3 leefgroepen zijn gelegen in 3 **aparte huizen**, waarin maximaal 12 à 14 kinderen kunnen verblijven. Zij werden speciaal ontworpen en gebouwd voor de opvang en begeleiding van jongeren in de Bijzondere Jeugdzorg. Bij het ontwerp werd duidelijk het accent gelegd op het gezinsvervangend karakter en de grote autonomie van elke unit. Er werd gestreefd om van elke unit een autonome en afzonderlijke entiteit te maken. Zo werd voor elke unit een eigen, met struiken omringde tuin voorzien. Zowel qua ruimtes als qua uitrusting werd gezorgd dat elke unit volledig zelfstandig kan functioneren: keuken, wasplaats, hobbyruimtes, ontvangstruimte voor ouders, e.d. .

De voorziening ligt aan de **rand van de stad Ieper**, en is gemakkelijk bereikbaar met zowel de wagen als met het openbaar vervoer (10 minuten te voet van het station). De ligging aan de rand van de stad heeft tevens het voordeel dat er een groot aanbod is van scholen, culturele en vrijetijdsinitiatieven die de jongeren autonoom met de fiets of te voet kunnen bereiken.

1.4. Accommodatie

De accommodatie omvat **3 huizen in open bebouwing met eigen tuin**. De huizen werden gebouwd begin jaren 80 en werden in gebruik genomen in 1982. De gebouwen werden gebouwd in functie van de Bijzondere Jeugdzorg en zijn veel ruimer dan de minimum erkenningvoorwaarden.

De **benedenverdieping** heeft een totale bewoonbare oppervlakte van 282 m² en omvat een volledig ingerichte keuken, een zeer ruime woonkamer met aparte eethoek en zithoek, een ontspanningszaal, een hobbyruimte, bureel, ontvangstruimte voor ouders en vrienden, wasplaats, fietsenberging, vestiaire, berging en 3 toiletten.

De **bovenverdieping** heeft een bewoonbare oppervlakte van 263 m², en omvat een begeleidperskamer, 10 individuele kamers en 2 kamers voor 1 of 2 personen (naargelang de bezetting), 4 douches, 1 ligbad, 2 toiletten, een linnenkamer. Elke kamer heeft een lavabo met koud en warm water, ingebouwde kasten, bed en bureau. De kleinste individuele kamer heeft een oppervlakte van 8,5 m² en een volume van 21 m³.

Elk huis heeft een ruime zolder, kelder, tuin met terras.

Daarenboven is er voor alle leefgroepen in een apart gebouw een grote **gemeenschappelijke ontspanningsruimte** en feestzaal met een oppervlakte van 243 m². Tevens is er een speelweide met Robinsonspeelplein, volleybalveld, basketbalveld, minivoetbalveld, buitenpingongtafel en hobbelfiguren voor de kleinsten.

In het directiegebouw zijn er vergader-, en gespreksruimten. In dit gebouw is ook de speel-o- theek en de strip-o-theek ondergebracht evenals een aangepaste gespreksruimte voor de plus en voor de min 12 jarigen.

1.5. De Doelgroep

De verticaal gemengde leefgroepen hebben als doelgroep jongens en meisjes van 0 tot 20 jaar, die omwille van een problematische opvoedingssituatie (tijdelijk) niet thuis kunnen verblijven en voor wie een gezinsvervangende leefgroepwerking aangewezen is. We staan zowel open voor langdurige als kortdurende opnames.

We richten ons tevens, en we hebben daar al ruime pedagogische ervaring in, tot niet-begeleide buitenlandse minderjarigen. Vanaf de leeftijd van 17 jaar wordt in functie van maturiteit en beschikbare capaciteit gekeken voor een doorstroming naar het kamertrainingscentrum op hetzelfde domein.

Kinderen van 0 tot 18 jaar, aangemeld via het crisisnetwerk, kunnen opgenomen worden onder de formule crisisopvang met een maximum van 5 indien er beschikbare plaatsen zijn en de aanmelding past binnen de doelgroep (= mogelijks aanbod).

De units zijn ook uitgerust om ook voor de **opvang van baby's en peuters** optimaal te kunnen instaan, waar door Plaatsende Instanties meermaals beroep op gedaan wordt.

2. PEDAGOGISCHE WERKING

2. 1. Verticaal gemengde leefgroepen

We blijven bewust kiezen voor verticaal gemengde leefgroepen, daar we ten volle overtuigd zijn van de grote **pedagogische waarde** voor de meeste van de jongeren voor wie een residentiële plaatsing aangewezen is.

Wat het **verticale karakter** van de leefgroepen betreft, denken we onder meer aan het gegeven dat oudere jongeren model kunnen of moeten staan en al eens deeltaken kunnen krijgen in de zorg voor jongere groepsgenoten. De kinderen ervaren ook dat 'opgroeien' betekent dat je met ouder worden meer vrijheden, maar zeker ook meer verantwoordelijkheidszin verwerft. Ze zien tevens dat er diverse opvoedingsstijlen bestaan die aangepast zijn aan de ontwikkelingsfase van een kind, wat een voorafspiegeling inhoudt voor de opvoeding van eigen kinderen later.

Het **gemengd karakter** van een leefgroep leidt in ieder geval tot het leren samenleven en wederzijds respect betonen van de beide geslachten en biedt het begeleidend team de kans om maatschappelijk gedefinieerde sekserollen zowel te bestendigen als te doorbreken via confrontatie en discussie. Gemengde leefgroepen hebben bovendien doorgaans een gemengd begeleiderteam wat dus in dezelfde zin gelegenheden schept om zowel vrouwelijke als mannelijke rollen en modellen, als 'vader'- en 'moeder'rollen in de opvoeding gestalte te geven.

Voorgaande wil niet zeggen dat we niet geloven dat horizontale niet gemengde leefgroepen voor bepaalde jongeren niet zinvol zijn of kunnen zijn. Een differentiatie in het landschap van de hulpverlening is steeds waardevol.

2.2. Een individuele benadering binnen een goed georganiseerd groepsgebeuren

2.2.1. Een goed georganiseerd groepsgebeuren

2.2.1.1. Structurering

In ons groepsgebeuren leggen we de nadruk op een goede en professionele organisatie. In eerste instantie houdt dit in dat er groot belang gehecht wordt aan **structurering**.

Structuur leidt tot zekerheid, houvast en voorspelbaarheid. Daar heel wat jongeren in de Bijzondere Jeugdzorg, tengevolge van de problematische opvoedingssituatie waarin ze verkeren, innerlijk onzeker en onrustig zijn, kan het bieden van een uitwendige zekerheid, houvast en voorspelbaarheid leiden tot een zekere vorm van rust.

Concreet vertaald betekent structurering onder meer:

- duidelijke leefregels en grenzen;
- kordate en consequente houding van het team;
- invulling van het dagdagelijks leven van iedere jongere;
- grote nadruk op toezicht.

2.2.1.2 Activering

Structurering kan enkel wanneer dit gecombineerd wordt met een sterke **activering**.

Verveling is uit den boze. De jongeren worden aangemoedigd en gestimuleerd tot actief bezig zijn. Dit gebeurt enerzijds door een groot activiteitenaanbod vanuit het begeleidend team, anderzijds door een aanmoediging tot individuele vrijetijdsbesteding via clubs, externe sociale contacten, eigen hobby in de leefgroep, e.d.. Naargelang de leeftijd en het niveau van zelfverantwoordelijkheid zal de verhouding tussen deze twee componenten zich wijzigen.

We stimuleren de jongeren om tijdens vakanties deel te nemen aan kampen met alle mogelijke externe organisaties. Wij beschikken tevens over een interne voetbalploeg en zwemploeg waar de jongeren op vrijwillige basis kunnen aan deelnemen. Er is een leefgroepoverstijgende vrijetijdswerking (het JoP) dat per jaar enkele activiteiten organiseert voor alle jongeren van de voorziening bvb. een carnavalsavond, schaatsen, films, ...Zowel jongeren als personeel kunnen voorstellen tot activiteiten indienen.

2.2.1.3. Gezelligheid

We streven een gezellige sfeer na in de units. In eerste instantie trachten we de **leefruimten zo gezellig mogelijk in te richten**: houten meubelen, planten, foto's, e.d..

Nog veel belangrijker dan deze materiële inrichting, is de permanente aandacht voor het **creëren van een goede groepssfeer**, een goed opvoedingsklimaat.. Dit vergt een groot inzicht in de groepsdynamica, en is een voortdurend werkpunt. Dat dit gezien de aard van de jongeren niet altijd lukt, dienen we toe te geven, doch belangrijk is er voortdurend naar te streven.

Daarnaast grijpen we **speciale momenten** zoals verjaardagen, kerst, nieuwjaar, het behalen van een getuigschrift of diploma, e.d. aan om een gezellig feestje te bouwen.

2.2.1.4. Autonomie en verantwoordelijkheidszin

Een goed georganiseerd groepsgebeuren vereist ook een grote **autonomie** van de unit: het zelf beslissingen kunnen nemen op niveau van de unit, wat op zijn beurt de betrokkenheid van begeleiders en jongeren verhoogt.

Deze autonomie slaat zowel op het vlak van budgetbeheer en budgetbesteding, als het zelf bijkleuren van de pedagogische werking binnen de grenzen van het op instellingsniveau opgemaakt kader.

Deze visie kunnen we het best verduidelijken aan de hand van de metafoor van het schip en de vloot. Elke leefgroep kunnen we beschouwen als een schip dat deel uit maakt van de vloot van de Vereniging Ons Tehuis. De drie leefgroepen zijn drie vergelijkbare schepen, het kamertrainingscentrum en de units maken ook deel van de vloot maar met een ander type schip en met een andere opdracht binnen het geheel van de vloot. Elke leefgroep kan zijn eigen koers varen, maar binnen de koers en de opdracht van de vloot.

Wat het **budgetbeheer** betreft, beschikken de units over een grote autonomie: zo doet iedere unit zijn aankopen van voeding, kleding, onderhoud, e.d. zelf binnen de grenzen van het ter beschikking gestelde budget. De units beheren hun budget op jaarbasis. Zo kunnen ze de ene maand sparen in functie van grote aankopen de volgende maand. Iedere unit stelt zijn eigen menu op, en er wordt apart gekookt in iedere unit.

Ook op gebied van **pedagogische werking legt iedere leefgroep andere accenten** binnen de structuur van algemene leefregels en afspraken. Dit resulteert in een kleurrijk pallet, waar voor directie en staf heel wat mogelijkheden inzitten. Zo legt de ene leefgroep meer nadruk op de groepsbenadering vanuit een meer gedragsmatig georiënteerde aanpak en het versterken van het 'wij-gevoel' binnen de groep. Een andere leefgroep legt meer accent op de individuele benadering waar, naast de noodzakelijke structurerende aanpak, zoveel mogelijk individueel contact plaatsgrijpt tussen jongeren en begeleiders.

Dit biedt ongetwijfeld voordelen bij een vraag tot opname, en bij het uitbouwen van de meest geschikte orthopedagogische aanpak voor iedere jongere.

2.2.2. Individuele begeleiding

2.2.2.1. Inleiding

Iedere jongere wordt bij opname toegewezen aan een begeleider, zijn individuele begeleider. Deze krijgt een aantal specifieke taken en verantwoordelijkheden. Zo is hij/zij eindverantwoordelijke voor o.a. kledij-aankoop, spaarplan, inrichting van de kamer, staat van de fiets, bijhouden van een foto-ambum, contact met vrienden,... Daarnaast worden hem/haar een aantal specifieke taken binnen het handelingsplan toegewezen waaraan gewerkt moet worden. Deze taken zijn voor iedere jongere anders maar het gaat om gerichte interventies in het kader van het behalen van specifieke doelstellingen. Per 4 weken wordt 2u voorzien.

In de begeleiding kan het accent liggen op de emotionele ontwikkeling waarbij de IB de rol van klankbord op zich neemt, een persoon waarbij de jongere zijn hart kan luchten en zijn zorgen bespreekbaar maken. Het is ook mogelijk dat het accent eerder ligt op het gedrag, de vaardigheden en attitudes van de jongere waarbij de IB functioneert als opvoedingscoach die de jongere (positieve en negatieve) feedback geeft over zijn doen en laten, waarbij hij/zij de jongere een spiegel voorhoudt in het streven naar groei, ontwikkeling en competentieverhoging.

Maar ook het ganse team staat voor een gepersonaliseerde begeleiding, eerder dan voor eenheidskoek. Deze individuele begeleiding heeft als doelstelling: **'het verfijnen, bijsturen en richten van de aanpak van de orthopedagogische behoeften en pedagogische vraagstelling van iedere jongere.** Het heeft tot doel iedere jongen zoveel mogelijk kansen te bieden teneinde een zo optimaal mogelijke ontwikkeling te bekomen. De individuele begeleiding zien wij ook als een belangrijk middel om de jongere een stem te geven binnen zijn eigen hupverlening. Via deze weg proberen we dus ook om de inspraak en participatie van jongeren op individueel niveau te maximaliseren.

Het centrale werkdocument is hier het **handelingsplan en de observaties van de jongere.** Hierbij komt de **totaliteit van de jongere en zijn sociale omgeving** aan bod.

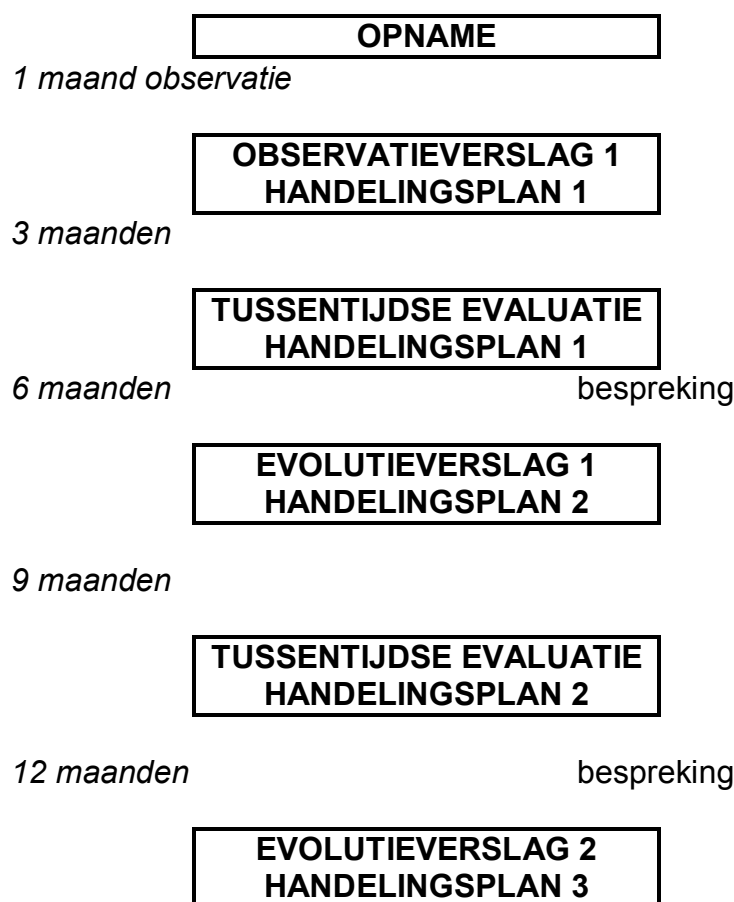
De **totaliteit** van de jongere betekent dat we zowel aandacht hebben voor uiterlijke als innerlijke gedragsaspecten, cognities en emoties. Voor het leesbaar houden van de tekst vatten we voorgaande samen onder de noemer gedragsaspecten. Al deze gedragsaspecten worden gelegen in de diverse psychologische stromingen (Ontwikkelingspsychologie, gedragstheorie, cognitieve- , gezins- en systeemtheorieën,...).

Als basis hanteren we de hulpverleningsvisie die uitgeschreven is voor de Vereniging Ons Tehuis. Uitgangspunt is een integratie van verschillende theoretische kaders. Er wordt niet gekozen voor een therapeutische opstelling noch voor één welbepaald theoretisch concept. Wel baseren we ons onder meer op inzichten uit de (ortho)pedagogie, de ontwikkelingspsychologie, de gedragstherapie, de systeem- en communicatietheorie en het contextueel denkkader. Deze denkkaders zijn invloedsbronnen die inspirerend en richtinggevend werken zowel wat onze perceptie op de gezinsleden en hun problematiek betreft als wat ons hulpverlenend handelen betreft. De integrale tekst van de hulpverleningsvisie is een onderdeel van het kwaliteitshandboek en is in bijlage toegevoegd. Deze basis wordt aangevuld met een aantal accenten die de eigenheid van bijzondere jeugdbijstand kenmerken.

Bij het observeren hebben we **extra aandacht voor positieve** of onopvallende gedragsaspecten, naast de negatieve of om te buigen gedragsaspecten van de jongere. Hij wordt ook **in zijn ruime sociale context** gezien: gezin, vrije-tijd, school, e.d.. We pogen zoveel mogelijk de positieve gedragsaspecten aan te wenden om de negatieve om te buigen. Daarnaast wordt de evolutie van de jongere geëvalueerd op een vooraf bepaald tijdstip, los van louter crisismomenten.

Aan de hand van hiernavolgend schema en toelichting, geven we een zicht op hoe de individuele benadering in de praktijk verloopt.

2.2.2.2. Schema (zie ook hulpverleningsproces kwaliteitshandboek)

2.2.2.3. Intake opname

Indien geen crisisopname¹, wordt in stafvergadering beslist tot al of niet opname. Vrijwel steeds wordt beslist over te gaan tot een voorafgaandelijk intakegesprek met de consulent, jongere en ouders. In dit gesprek worden basisgegevens verzameld, wordt gepeild naar de motivatie en de probleemformulering door de diverse betrokkenen. Ook de werking, de afspraken en leefregels komen aan bod. De ouders en jongeren krijgen ook een onthaalbrochure. Bij de beslissing tot al dan niet opname, gaan we na **of we aan de vraagstelling van de jongere, gezin en verwijzers kunnen beantwoorden met ons hulpverleningsaanbod.**

¹ Bij crisisopname beslist de directie, in overleg met de Plaatsende Instantie, tot opname en in welke leefgroep of werkvorm.

Bij beslissing tot opname kijken we na welke unit het best beantwoordt aan de vraagstelling van de aangemelde jongere. Gebruikte criteria zijn o.a.:

- leeftijd en geslacht i.f.v. een verticaal gemengde leefgroep
- problematiek: is een meer groepsgerichte of een meer individueel gerichte aanpak aangewezen?
- niveau van zelfstandigheid: voor + 17-jarigen. Is een verticaal gemengde leefgroep of een kamertrainingscentrum het meest aangewezen?
- actuele groepssamenstelling: zijn er leeftijdsgenoten, jongeren met hetzelfde mentaal niveau en belangstellingssfeer, ...?
- ...

Eens de unit gekend, wordt door de pedagogisch stafmedewerker de problematiek van de verwachte jongere kort toegelicht op de eerste teamvergadering. De vermoedelijke opnamedatum wordt medegedeeld, een teamlid wordt aangeduid als aandachtspersoon.

In overleg met de Plaatsende Instantie wordt de **opnamedatum** vastgelegd. De opname gebeurt bij voorkeur in aanwezigheid van de ouders, consulent, directie, pedagogisch stafmedewerker en aandachtspersoon. Bij de opname worden reeds de **eerste elementen uit het hulpverleningsprogramma** overlopen en worden indien mogelijk reeds een aantal afspraken i.v.m. verlofregeling, briefwisseling, bezoeken, school, e.d. vastgelegd. Bij jongeren die over voldoende maturiteit beschikken gebeurt dit in een open sfeer: We weten waarom en hoe je hier terechtgekomen bent. Wat is jouw mening? Wat zijn jouw verwachtingen? Wat is jouw (toekomst-)visie?

Daartegenover formuleren zowel de Plaatsende Instantie als wijzelf, de eerste verwachtingen t.a.v. de jongere en eventueel zijn/haar ouders.

Na dit eerste gesprek wordt de jongere **wegwijs gemaakt in de voorziening** en voorgesteld aan de leden van staf en administratie, zodat hij weet tot wie hij zich met welke vragen kan richten.

Nadien gaat de pedagogisch stafmedewerker, al dan niet samen met de consulent, met de jongere naar de unit. De begeleider stelt hem voor aan de aanwezigen, wijst hem zijn/haar kamer aan, laat of helpt hem/haar uitpakken naargelang de voorkeur en leeftijd van de jongere. Een aantal praktische regelingen en afspraken worden medegedeeld. We beperken ons hier tot het meest strikt noodzakelijke, zodat de jongere niet overdonderd wordt.

2.2.2.4. Observatieverslag

In het elektronisch jongerendossier worden dagelijks door dienstdoende begeleid(st)er chronologisch zijn/haar observaties genoteerd gedurende de eerste drie weken. Volgens de bepalingen met betrekking tot het decreet Rechtspositie van de Minderjarige in de Integrale Jeugdhulp vormen de observaties een belangrijk onderdeel van het dossier van de minderjarige. Kinderen/ jongeren hebben bijgevolg het recht om deze observaties na te zien en eventueel hun eigen aanvullingen op te geven.

Deze observaties, samen met een '**Leidraad verslaggeving**'², vormen de basis voor het opmaken van het observatieverslag door de individuele begeleider.

Dit observatieverslag vormt een bundeling van alle relevante gegevens :

- Identificatiegegevens
- contextverslag en besluit
- pedagogisch verslag en besluit
- advies
- schematisch handelingsplan

2.2.2.5. Handelingsplan

Het observatieverslag wordt op de **observatievergadering** besproken. De sterktes en aandachtspunten van de jongere en zijn/haar context vormen de basis voor het opstellen van het **handelingsplan** en het vaststellen van de specifieke werkpunten en concrete doelstellingen. We volgen hierin Tom van Yperen die bij het opstellen van een handelingsplan o.a. pleit voor specifieke , meetbare, aanvaardbare, realistische en tijdsgebonden doelen (SMART) die zo veel mogelijk worden vastgelegd door en met cliënten.

Per specifiek werkpunt worden concrete opvoedingsmethoden vastgelegd. Tevens wordt er bepaald wie wat doet, en met welke frequentie. We illustreren dit aan de hand van enkele voorbeelden. Zo kan de aanpak van een bepaald werkpunt toevertrouwd worden aan alle teamleden en dient dagelijks te gebeuren. Voor een ander werkpunt krijgt één teamlid en/of de pedagogisch stafmedewerker een individuele wekelijkse taak. In nog een ander geval wordt er een samenwerking met een externe dienst opgezet, enz. We proberen dit **zeer concreet en praktisch haalbaar** te houden. Het is ons inziens zinloos een mooi theoretisch handelingsplan op papier te zetten dat in de praktijk niet bruikbaar of niet haalbaar is. Zo ontstaat het schematisch handelingsplan (zie voorbeeld in bijlage) welk het werkdocument vormt voor jongere, begeleiders , staf en directie.

In het handelingsplan worden ook de verwachtingen en doelstellingen van de verwijzende instantie opgenomen. Voor +12-jarigen maken ook de doelstellingen van de jongere deel uit van het handelingsplan. We gaan er immers van uit dat

² De leidraad verslaggeving is een instrument opgesteld vanuit ontwikkelingspsychologisch perspectief per leeftijdscategorie, teneinde de begeleider door de verschillende aspecten te loodsen eigen aan de ontwikkeling van de jongere.

jongeren vanaf 12 jaar over voldoende bekwaamheid beschikken om zelf hun eigen doelstellingen te formuleren. Van de leeftijdsgrens van 12 jaar kan natuurlijk afgeweken worden (naar boven of naar onderen) volgens één van de uitgangspunten van het decreet Rechtspositie van de Minderjarige in de Integrale jeugdhulp. Ook de verwachtingen van de ouders worden op regelmatige basis bevroegd en opgenomen.

2.2.2.6. *Bespreking*

Een **bespreking** waarop Plaatsende Instantie (consulent/jeugdrechter), eventueel directeur, en pedagogisch stafmedewerker aanwezig zijn, wordt georganiseerd. Fundamenteel daarbij is de emancipatorische houding, waarbij een jongere au-serieus genomen wordt, en zodoende participeert in de bespreking en inspraak krijgt. Naargelang de jongere ouder wordt en over meer maturiteit beschikt, wordt de betrokkenheid steeds intenser.

De ouders/verwanten worden op deze of op een bijkomende bespreking uitgenodigd. Naast de decretaal vastgelegde zesmaandelijks bespreking, zijn er **veelvuldig overlegmomenten** met de betrokkenen (Plaatsende Instanties, ouders,...). Alle besprekingsmomenten en contacten worden elektronisch geregistreerd. Deze worden toegevoegd aan het dossier van de minderjarige en zijn dus bijgevolg consulteerbaar door de minderjarige, zoals bepaald in het decreet Rechtspositie van de Minderjarige in de Integrale Jeugdhulp.

2.2.7. *Evaluatie- bijsturing*

Het handelingsplan wordt na 3 maanden grondig geëvalueerd en bijgestuurd op de teamvergadering. Hierbij wordt vooral nagegaan in hoeverre we erin slagen om de voorgenomen opvoedingsmethodieken toe te passen.

Na 6 maanden wordt een **evolutieverslag** opgemaakt. Het belangrijk onderscheid met een observatieverslag is, dat het observatieverslag een totaalbeeld (een foto) van de jongere beschrijft, terwijl een evolutieverslag de verandering, de dynamiek, de evolutie weergeeft (een film) , en een evaluatie inhoudt van de toegepaste opvoedingsmethoden en hun effect.

Het evolutieverslag volgt een analoge procedure: evolutiebespreking, opstellen nieuw handelingsplan, bespreking,

2.3. Een intensieve, gerichte en totale teambegeleiding

Voor elke leefgroep is er een integrale pedagogisch stafmedewerker. Dit betekent dat we niet werken met een sociale dienst naast een psychologische dienst voor de gehele voorziening. Deze werking heeft het voordeel dat een intensievere, meer gerichte en **totale begeleiding** mogelijk wordt.

Hij/zij volgt de jongeren uit één leefgroep op in alle aspecten: het individueel en groepsfunctioneren, school/werk, externe hulpverlening, plaatsende instantie, en het sociaal netwerk (familie, betekenisvolle derden). We spreken aldus van een **INTEGRALE STAFBEGELEIDING**.

- De hieraan verbonden **voordelen** zijn snel duidelijk voor alle betrokkenen. Als staf lid leer je, en de jongere en zijn familiale context rechtstreeks kennen, waardoor je directer en meer accuraat kunt informeren, inspelen, bemiddelen,...
- de ouders en jongeren weten tot wie zich te wenden met al hun vragen;
- begeleid(st)ers ervaren een efficiëntere opvolging en ondersteuning, omdat individuele & contextgegevens in de praktijk moeilijk uit elkaar te houden zijn.
- de plaatsende instantie hoeft zich maar te richten tot één persoon per cliënt
- er gaat minder energie in overleg en meer in daadwerkelijk handelen.

Aan dit systeem zit uiteraard ook ‘**een keerzijde van de medaille**’: bij afwezigheid van de pedagogisch stafmedewerker (verlof, ziekte) dreigt de pedagogische ‘knowhow’ totaal weg te vallen. Dit is slechts ten dele waar, daar tijdens de wekelijkse stafvergaderingen voorzien wordt dat elk staf lid een beknopt relaas brengt van de ontwikkelingen in een dossier, waarbij de mogelijkheid is om zaken in intervisie te brengen. Ieder pedagogisch stafmedewerker evenals de directie zijn op de hoogte van de uitgezette lijnen in een begeleiding. Ook de elektronische en gestandaardiseerde dossierindeling draagt ertoe bij dat een collega snel de gewenste informatie vindt. Bij ziekte of verlof is er ook expliciet een overdracht van informatie en een taakverdeling.

De pedagogisch stafmedewerker is aanwezig bij de intake en opname, leidt de teamvergaderingen, is verantwoordelijk voor het opmaken en voortdurend bijsturen en opvolgen van het handelingsplan, onderhoudt de contacten met Plaatsende Instantie, Scholen, C.L.B., enz.

De pedagogisch stafmedewerker volgt als het ware **de jongere** op, zowel op individueel vlak, als in zijn diverse sociale subsystemen

Naast de totale begeleiding van de jongere, volgt de pedagogisch stafmedewerker **de begeleidingsteams** op waar de door hem op te volgen jongeren verblijven. De pedagogisch stafmedewerker leidt de **wekelijkse teamvergadering** wat de pedagogische punten betreft. Hieronder vallen onder meer: evaluatie en bijsturing van teamleden en de teamwerking in zijn geheel, handelingsplanning, advies rond crisisinterventies,...

De intensiviteit van de teambegeleiding wordt bovenal gerealiseerd doordat aan de wekelijkse teamvergadering, een **dagelijkse briefing** wordt toegevoegd. Dit houdt in dat de pedagogisch stafmedewerker iedere morgen naar de unit gaat die hij begeleidt. Per unit is er een overlegmoment van ongeveer een half uur met de begeleid(st)er die de voorbije dag en nachtdienst heeft verzekerd. Er wordt hierin wederzijdse informatie doorgegeven, en vooral feedback en ondersteuning gegeven. Tijdens dit overlegmoment valt de begeleid(st)er terug op zijn/haar notities in het elektronisch jongerendossier, waarin elke dag voor elke jongere observaties genoteerd worden. Dit voorkomt dat enkel over crisissituaties of aandachttrekkende jongeren gepraat wordt. Op deze wijze wordt er bijna dagelijks aan evaluatie en bijsturing gedaan.

2.4. Een positief personeelsbeleid

De Vereniging Ons Tehuis streeft bij de invulling van het personeelskader naar de meest kwaliteitsvolle invulling. In de praktijk komt dit neer om “de juiste man op te juiste plaats” te zetten en er bovendien voor te zorgen dat de personeelsleden voldoende worden opgeleid en ondersteund zodat ze blijvend kunnen beantwoorden aan de eisen die het werk en de organisatie van hen vraagt.

Binnen de Vereniging Ons Tehuis maakt het peilen naar deze basiscompetenties een onderdeel uit van de werving en selectie van medewerkers. Vertrekkende van die basiscompetenties worden dan via begeleidingsgesprekken en evaluatiegesprekken gekeken naar eventuele leemtes en kan vorming en opleiding gevolgd worden.

Binnen het personeelsbeleid moeten we rekening houden met twee doelstellingen die zo maximaal mogelijk op elkaar afgestemd worden, nl. zorg voor de medewerker enerzijds en zorg het bereiken van organisatiedoelstellingen anderzijds. Binnen de Vereniging Ons Tehuis zijn we van mening dat het een utopie is om de doelstellingen van elke individuele medewerker voor 100% te correleren aan de doelstellingen van de organisatie. Er wordt gestreefd naar een zo optimaal mogelijk evenwicht tussen het welbevinden van de medewerker en de doelstellingen van de organisatie. We volgen hierbij de visie van het resultaatgericht management. Peter Drucker, één van de grondleggers van het resultaatgericht management stelt een stap verder te gaan dan de Human Resources benadering. Volgens Drucker verwaarloost de Human Resources benadering de kern van het management, namelijk het werk zelf. Het resultaatgericht management probeert deze te verzoenen. We gaan ervan uit dat de sleutel van het succes van een onderneming ligt bij de medewerkers. Maar minstens even belangrijk is dat ook de bedrijfsdoelstellingen voor ogen staan. De doelstellingen van de organisatie zijn prioritair, personeelstevredenheid is een belangrijk element om die resultaten te halen.

Een ander belangrijk element is dat de medewerkers voldoende betrokken zijn bij de te bereiken doelstellingen van de organisatie. De inbreng van de medewerkers bij het bepalen van de resultaten die bereikt moeten worden, wordt als waardevol beschouwd en aangemoedigd. Bij het bepalen van de doelstellingen is aandacht

voor de middelen om die doelstellingen te bereiken en afspraken hierover maken heel belangrijk. Met andere woorden de doelstellingen moeten ook realistisch en haalbaar zijn. We doen dit door middel van het **coöperatief leiderschap**. Dit heeft als voornaamste kenmerk dat men vooraf vastgelegde gemeenschappelijke doelen nastreeft, via een hoge mate van betrokkenheid en wederzijds vertrouwen en respect. De intensieve gerichte en totale teambegeleiding is hierbij een belangrijk middel.

Medewerkers onderschrijven de missie bij aanwerving en verklaren zich akkoord met de doelstellingen van de organisatie. Binnen dit kader wordt een maximale haalbare zorg voor de medewerker nagestreefd.

Het is een wetmatigheid in de kwaliteitszorg, en nog sterker in de verzorgingssector, dat een gezond personeelsbeleid en een gezond werkklimaat, leidt tot een aanzienlijke optimalisering van de gebruikte middelen, die leidt tot een verbetering van het leef-en opvoedingsklimaat voor de ons toevertrouwde jongeren en hun gezinnen.

Meer informatie over het personeelsbeleid is te vinden in de procedure voor het opleiden van nieuw personeel, de procedure voor het evalueren van personeel, de procedure voor het ondersteunen van personeel via resultaatsgerichte afspraken, de procedure voor het ondersteunen van personeel via begeleidingsgesprekken en het VTO-beleid.

2.5. Emancipatorisch

De einddoelstelling van onze hulpverlening is onszelf overbodig maken, hetzij via een reïntegratie in het oorspronkelijk milieu, hetzij via het zelfstandig maatschappelijk functioneren van de jongere. Teneinde deze doelstelling zo optimaal mogelijk te realiseren is een grote betrokkenheid nodig.

De ouders, zelfs zij met een beperkte pedagogische bekwaamheid, worden zoveel mogelijk bij het hulpverleningsproces betrokken (zie punt 6 gezinsgericht).

Ook de **jongere** wordt bij de begeleiding betrokken. We vinden het belangrijk dat de jongere weet hoe hij evolueert, wat de werkpunten zijn: aan wat, door wie en op welke wijze er gewerkt wordt, welke de vooropgestelde toekomstperspectieven zijn, hoe de contacten met thuis, familie, vrienden de komende maanden kunnen verlopen, enz... .

Wanneer gewerkt wordt naar zelfstandig functioneren van de jongere, wordt de betrokkenheid van de jongere nog belangrijker, daar zijn mening in toenemende mate (mede)beslissend wordt, om te komen tot het afbouwen en uiteindelijk verdwijnen van de hulpverleningsafhankelijkheid.

Naast de betrokkenheid van de de jongere in de specifieke begeleiding, vinden we het op zijn minst even belangrijk om de jongere zoveel mogelijk te betrekken bij het

dagdagelijks leven van de voorziening. Naast inspraak van de jongere bij de schoolkeuze, vrijetijdsbesteding, activiteitenplanning, menu, kledij, enz..., hebben we ook specifieke kanalen gecreëerd om ook op formele wijze inspraak te hebben in het leven van de instelling.

Een eerste mogelijke manier om kinderen en jongeren te laten participeren, is de **bewonersvergadering**. Het is een moment waarop de kinderen en jongeren hun eigen mening, belevingen ideeën kunnen geven over gebeurtenissen, activiteiten of het leven in de leefgroep. Groepsvergaderingen hebben tot doel om belevingen en zingeving in groep te delen en gemeenschappelijk te beslissen hoe daarmee kan worden omgegaan. De **bewonersvergaderingen** zijn ofwel gesprekken met de voltallige leefgroep of met deelgroepen. Bij het samenstellen van de deelgroepen wordt rekening gehouden met de bekwaamheid van de minderjarige, zoals bepaald in het decreet Rechtspositie van de Minderjarige in de Integrale Jeugdhulp. Eventueel kan voor een andere samenstelling gekozen worden, afhankelijk van de eigenheid van de leefgroep, bvb. jongens – meisjes.

Een tweede mogelijke manier om is het houden van **bewonersraden**. De bewonersraden hebben als doel om trimestrieel kinderen en jongeren de mogelijkheid te bieden om het beleid van de organisatie aan bod te laten komen, in aanwezigheid van de directie zelf. Bij de samenstelling van de bewonersraden wordt ook hier rekening gehouden met de bekwaamheid van de minderjarige. Concreet betekent dit dat er telkens twee bewonersraden gehouden worden, één voor de min 12 jarigen en één voor de + 12 jarigen.

2.6. Gezinsgericht

Het gezinsgericht werken nam het laatste decennium in steeds toenemende mate zijn plaats in het hulpverleningsprogramma van de ons toevertrouwde jongeren in. Zowel aan de kontakten ouders-kind, als aan de begeleiding en betrokkenheid van de ouders , wordt op een systematische basis aandacht besteed.

Betrokkenheid houdt in dat de ouders, ongeacht hun pedagogische bekwaamheid, zoveel mogelijk betrokken worden in het hulpverleningsproces, en dit vooral bij belangrijke beslissingsmomenten. We denken hier aan schoolkeuze en oriëntatie, bespreking van evolutie en werkpunten in het handelingsplan, medische behandelingen, vrijetijdsbesteding,

Gezinsbegeleiding houdt in dat de ouders begeleid worden in de pedagogische aanpak van hun kinderen. Concreet kan dit o.m. inhouden dat een moeder dagelijks samen met de begeleid(st)er haar baby komt verzorgen, of het samen met de ouders structureren van weekends en thuisverblijven, of ventilatiegesprekken, of het herstellen van het pedagogisch gezag van de ouders door medeondersteuning, enz... Deze kontakten kunnen zowel in de voorziening als in het ouderlijk milieu plaatsvinden. We wensen hier wel te benadrukken dat wij in onze gezinsbegeleidingsgesprekken steeds vertrekken vanuit de opvoedingssituaties, met name de opvoedingsmogelijkheden en de opvoedingsproblemen. We zijn de mening toegedaan dat het niet onze taak en onze bevoegdheid is om rechtstreeks en

specifiek aan partnerproblematieken te werken. Hierbij kunnen we wel samenwerken met gespecialiseerde diensten zoals Diensten Geestelijke Gezondheidszorg e.d. .

Naast de betrokkenheid en begeleiding van de ouders hechten we , wellicht nog steeds de basis, veel belang aan de **kontakten ouders - kind**. Ook hier wordt een pakket op maat uitgewerkt, dat voortdurend geëvalueerd en bijgestuurd wordt. Dit kan gaan van bezoeken in de voorziening (met frequentie die varieert van dagelijks tot maandelijks), over dagverblijven thuis, tot 1 tot meerdere weekends en een deel van de vakantieperiodes. In het kader van flexibilisering zijn soepeler en meer uitgebreide trajecten te organiseren op het niveau van de jongere en zijn/haar netwerk met het oog op bijvoorbeeld re-integratie in de context.

Het gezinsgericht werken start reeds bij de intake of opname. Reeds daar willen we ouders betrekken, informatie uitwisselen, afspraken maken,...

Indien mogelijk en opportuun worden de ouders door de pedagogisch stafmedewerker reeds bij de intake of opname uitgenodigd, en wordt er ook naar hun verwachtingen t.a.v. de hulpverlening gepeild. Samen met de ouders wordt de historiek van de klachten overlopen.

Indien ouders niet aanwezig kunnen zijn, of indien het bvb. in het kader van een afkoelingsperiode opportuun is dat ze niet aanwezig zijn samen met de jongere, worden ze door de pedagogisch stafmedewerker gecontacteerd en wordt er een afspraak vastgelegd.

Weigering van ouders en/of jongere om elkaar te zien, wordt een werkpunt in de begeleiding, doch wordt , zeker in een beginfase, gerespecteerd.

Indien wederzijdse kontakten mogelijk en wenselijk zijn, wordt onmiddellijk een regeling uitgewerkt, die voortdurend geëvalueerd en bijgestuurd wordt.

Doorheen het werken met de context, hanteren wij de volgende **basisattitudes**:

- Respect voor de eigenheid van het gezin (waarden en normen)
- Respect voor de waardigheid van de gezinsleden
- Respect voor de privacy
- Open houding
- Emancipatorische hulp
- Hulpverlening op maat
- Positieve kijk
- Constructieve ingesteldheid
- Gezinsgerichte hulp
- Meerzijdige partijdigheid
-

Volgende **principes** hanteren wij doorheen het ganse proces:

- Wij willen de ouders maximaal betrekken naargelang hun draagkracht en dit kaderend binnen het hulpverleningsprogramma.
- Wij willen werken aan herstel van de relatie met de context, los van de finaliteit (integratie of niet)

- Er is een flexibele contactregeling mogelijk qua dagen en frequentie.
- Contacten worden gradueel opgebouwd om succeservaringen op te doen.
- Er wordt nooit gestraft met afnemen van contacten met het netwerk, met afnemen van weekends, dat is een basisrecht.
- Er is een diversiteit in de contacten mogelijk ; telefoon, post, bezoek, thuisverblijf,...
- Ouders worden betrokken in belangrijke gebeurtenissen en beslissingen.
- Ouders worden van de klachtenprocedure op de hoogte gebracht via de onthaalbrochure.
- Voor baby's en peuters staan wij erop dat ouders betrokken blijven in de verzorging en zijn heel frequente contacten een vraag van ons.
- Wij zijn meervoudig partijdig en neutraal indien er ouderlijke conflicten zijn, we kiezen geen kant.
- We houden gezinsgesprekken en ook individuele gesprekken met de betrokkenen, wij voorzien contact in de voorziening en gaan op huisbezoek.
- We verwoorden expliciet onze doelstellingen ten aanzien van het gezin, via gesprek en in het handelingsplan.
- Wij hebben in verslaggeving en in contacten ook oog voor wat goed loopt, voor de mogelijkheden en gaan dit bevestigen en appreciëren.
- Wanneer er onverenigbare en tegenstrijdige belangen zijn tussen het netwerk en het kind, nemen wij een beslissing in het belang van het kind.
- We staan stil bij de krachten en de mogelijkheden van de ouders en willen de reflex doorbreken om alle opvoedingstaken over te nemen.
- Falen van de ouders willen wij zien als werkpunten en niet als breekpunten.

Het gezinsgericht werken beperkt zich niet enkel tot de ouders van de jongere. Er wordt tevens gewerkt aan het uitbouwen en begeleiden van kontakten tussen de **jongere en andere familieleden** (broer, zus, oom, tante, grootouders).

Een aantal jongeren kunnen **kennismaken met het gezinsleven** door eens een dag of een weekend door te brengen in het gezin van een vriend(in), of door op regelmatige basis vakantiedagen of weekends door te brengen bij een onthaalgezin. Idealiter groeit dit vanuit de spontane contacten die een kind of jongere heeft en waarmee op een bepaald moment een structurele en voorspelbare regeling wordt getroffen. Wanneer wij menen dat een onthaalgezin een pedagogische meerwaarde kan hebben, gaan wij ook zelf actief op zoek naar gezinnen via een gerichte recrutering. Wij streven ernaar dat ouders deze werkvorm ondersteunen door dit niet bedreigend te laten overkomen en hen als belangrijkste samenwerkingsfiguren te blijven behouden. Contacten met ouders hebben steeds voorrang op die met onthaalgezinnen.

2.7. School – en werkbegeleiding

De schoolkeuze en schoolloopbaan van de ons toevertrouwde jongeren zijn heel belangrijke aandachtspunten. Samen met C.L.B., leerkrachten, ouders en de jongere zelf, wordt de **schooloriëntering** zeer nauwgezet gevolgd. We zoeken samen naar de opleiding, opleidingsvorm, school, die het best aansluit bij de capaciteiten, geloofsovertuiging, interesses en vaardigheden van iedere jongere.

Een schoolbegeleiding stopt echter niet bij de school- en studiekeuze. Regelmatige contacten en afspraken met school zijn van groot belang. Dit gebeurt zowel door de pedagogisch stafmedewerker als door de begeleid(st)ers zelf, steeds in onderling overleg. Tevens zorgen we ervoor dat er voldoende aandacht is voor **studiebegeleiding in de leefgroep**.

Sommige jongeren zijn al aan het werk. Ook op dit vlak bieden wij begeleiding nl. contact met werkgever, hulp bij lezen contract en loonfiches, opvolgen van en afspraken maken rond inkomsten... Hierbij wordt samengewerkt met scholen voor deeltijds leren of andere diensten zoals VDAB.

Indien een jongere die niet voltijds schoolloopt nog geen werk heeft, hanteren wij de werklozenregeling. Wij menen immers dat ook jongeren die werkloos zijn overdag op een zinvolle en actieve wijze bezig dienen te zijn. In eerste plaats dienen zij werk te zoeken. Hierbij is intensieve begeleiding op vlak van interesses verkennen, helpen vacatures zoeken, diensten leren kennen, helpen sollicitatiebrieven schrijven, sollicitatiegesprekken voorbereiden, motiveren tot werk... Indien een jongere niet direct werk vindt, stimuleren wij dat de jongere via de bestaande alternatieven zijn kansen op tewerkstelling verhoogt (jobclub van VDAB, opleiding via VDAB ...). Indien dit ook geen tewerkstelling of alternatieve dagbesteding oplevert, sporen wij de jongere aan om vrijwilligerswerk te verrichten buiten of binnen de instelling.

2.8. Ons Tehuis: een open systeem

In het dagdagelijks gebeuren streven we ernaar de jongeren zoveel mogelijk te **integreeren in het gewone maatschappelijk gebeuren**. Afhankelijk van hun leeftijd en maturiteit doen jongeren hun inkopen zelf, zoals gebeurt in een gewoon gezin. Ze kunnen op bezoek bij vrienden en vrienden kunnen hier op bezoek komen. We stimuleren de jongeren zoveel mogelijk om deel te nemen aan allerlei externe hobbyclubs. Ze gaan zoveel als mogelijk met fiets of openbaar vervoer naar school.

Doch ook de voorziening als geheel sluit zich niet af. We streven naar samenwerking en overleg met andere welzijnsdiensten uit de regio. We streven een openheid en bekendheid na bij de bevolking van Ieper. Aan initiatieven vanuit de Jeugdraad, Stedelijke sportacademie, culturele manifestaties, e.d. wordt steeds deelgenomen.

De materiële inplanting van de instelling is hier een voordeel: aan de rand van de stad, dicht bij het centrum en het station. Ook de architectuur van de gebouwen is in die optiek uitgewerkt: elke unit is een apart gebouw, met een eigen tuin, wat bezoekers uitnodigt om langs te komen.

2.9. Nazorg

In het vooruitzicht van het einde van een hulpverlening, wordt systematisch bekeken of nazorg wenselijk en gewenst is, en zo ja, onder welke modaliteiten die dient te verlopen. We denken hier aan duur, frequentie, inhoud, methodiek, e.d.. We werken via huisbezoeken, schoolcontacten, contacten met andere instanties, begeleidingsgesprekken in de voorziening, e.d.. De betrokkenen(ouders, jongere) wordt bij het einde van de begeleiding steeds op de hoogte gebracht van de wettelijke mogelijkheden voorzien in de spijtprocedure.

Naast deze geplande nazorg, vinden we het deontologisch onze opdracht ook steeds open te staan voor een spontane vraag tot nazorg of hulp, ook al is dit soms jaren na de beëindiging van de hulpverlening. Jongeren en ouders kregen steeds de boodschap dat ze welkom zijn, en dat ze bij kleine of grote moeilijkheden steeds op ons kunnen terugvallen. We hebben hier in het verleden werk van gemaakt en zullen dit zeker in de toekomst verder zetten.